

อุปทานของผลิตภัณฑ์ปอ

2.1 แนวโน้มการขยายตัวของอุปทานผลิตภัณฑ์ปอ

ก่อนที่ประเทศไทยจะมีโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์ปอ ประเทศไทยได้สั่งกระสอบ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากต่างประเทศโดยเฉพาะอินเดีย เมื่อได้ตั้งโรงงานทอกระสอบ ขึ้นในปี 2495 นั้น ตั้งแต่เริ่มตั้งโรงงานทอกระสอบขึ้น จนถึงปี พ.ศ. 2507 ปริมาณการผลิตยังมีน้อยกว่าความต้องการใช้ในประเทศ จึงยังมีการนำเข้าจากต่างประเทศ ในปี 2508 โรงงานทอกระสอบจึงสามารถผลิตกระสอบได้เพียงพอในการใช้ในประเทศ และเริ่มส่งออกตั้งแต่ปี 2508 เป็นต้นมา โรงงานกระสอบก็สามารถผลิตกระสอบป่านได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้จากในตารางที่ 3 ปริมาณการผลิตได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จาก 4.55 ล้านใบในปี 2501 เป็น 46.81 ล้านใบในปี 2509 และเป็น 107 ล้านใบในปี 2516 และ 135.85 ล้านใบในปี 2519 (ตารางผลผลิตและการนำเข้าปี 2501-2519) ปริมาณการผลิตในปี 2517 ได้เพิ่มขึ้นมากกว่าปี 2513 ถึง 91.57 ล้านใบ

ผลิตภัณฑ์ของโรงงานทอกระสอบนั้น ระยะแรก ๆ เป็นการผลิตกระสอบมากกว่าร้อยละ 95 และได้เริ่มหันมาผลิตเชือกและค้ายกระสอบและผืนผ้าสนองความต้องการของต่างประเทศมากขึ้น จะเห็นได้จากในตารางที่ 6-8 การผลิตกระสอบเหลือเพียงร้อยละ 68.87 ส่วนเชือกและค้ายเพิ่มเป็นร้อยละ 26.24 ในปี 2517 แต่ภาวะการค้าต่างประเทศในปี 2518 เริ่มซบเซาลง ความต้องการค้ายและเชือกลดลง ผลผลิตกระสอบจึงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 77.66 เพื่อสนองความต้องการภายในประเทศ ส่วนเชือกและค้ายลดลงเหลือร้อยละ 15.08 ในปี 2519 ภาวะต่างประเทศเริ่มดีขึ้น ประกอบกับมีโรงงานเพิ่มขึ้น ผลผลิตกระสอบลดลงเป็นร้อยละ 71.12 ผลผลิตเชือกและค้ายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26.54

2.2 การใช้วัตถุดิบในการผลิต

วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต คือ เส้นใยปอ ซึ่งมาจากปอซึ่งเป็นพืชเส้นใยที่เกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพาะปลูกเป็นอาชีพหลัก ปอที่ปลูกได้ในประเทศไทยนี้ แบ่งออกเป็นชนิดใหญ่ ๆ ได้ 2 ชนิด คือ

- 1) ปอกระเจา (Jute)
- 2) ปอแก้ว (Kenaf)

ปอทั้งสองนี้ คุณภาพไม่เหมือนกัน ปอกระเจาเป็นพืชที่มีเส้นใยเป็นมันเงาและละเอียดนุ่ม เหนียว และบึงอตัวได้ดีกว่าปอแก้ว ซึ่งเหมาะที่จะเป็นวัตถุดิบในการผลิตผลิตภัณฑ์ปอที่มีคุณภาพดีราคาแพง แต่ปอกระเจาต้องปลูกในที่ราบลุ่ม เพราะต้องการความชื้น ปลูกได้ดีในเขตที่มีปริมาณฝนตกค่อนข้างมากและสม่ำเสมอ

ปอแก้วมีเส้นใยยาวกว่าปอกระเจา มีความอ่อนนุ่มและความเหนียวน้อยกว่าปอกระเจา แต่ปอแก้วปลูกได้ดีในที่ดอนที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ เช่น ในที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ซึ่งเป็นที่ที่เป็นดินร่วนปนทราย เป็นเขตที่มีความแห้งแล้งฝนตกน้อย ปอแก้วสามารถทนความแห้งแล้งได้ดี และเจริญได้ดีกว่าพืชอีกหลายชนิด

ในประเทศไทยนั้น ปอที่ปลูกได้ส่วนใหญ่จะเป็นปอแก้ว เพราะปอกระเจาปลูกและบำรุงรักษายากกว่าปอแก้ว ควบคุมตนเอง ทำให้ปอกระเจามีราคาสูงกว่าปอแก้ว เพราะคุณภาพดีกว่าและปลูกยากกว่า ปอกระเจานั้นแหล่งปลูกรายใหญ่ของโลก คือบังกลาเทศและอินเดีย แต่ตอนหลังอุปทานของปอกระเจาของอินเดีย และบังกลาเทศไม่ค่อยแน่นอน เพราะประสพภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง จึงได้มีการหันมาค้นคว้าทดลองใช้ปอแก้วแทนปอกระเจา ก็พบว่าใช้ได้ดี ประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ปอกระเจาจึงหันมาใช้ปอแก้วเป็นวัตถุดิบสำหรับผลิตผลิตภัณฑ์ปอ และส่วนใหญ่จะนำไปผสมกับปอกระเจาเพื่อลดต้นทุนการผลิต

สำหรับประเทศไทย ส่วนใหญ่ก็ใช้เส้นใยปอแก้วมาทำเป็นกระสอบ ผ้าเช็ดเขียนและผลิตภัณฑ์ปออื่น ๆ เช่น สาย เชือก

การปลูกปอ¹ ชาวไร่ส่วนใหญ่จะเริ่มลงมือเตรียมดิน และเพาะปลูกตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนมิถุนายน ต้นปอต้องใช้เวลาสำหรับการเจริญเติบโตประมาณ 120-150 วัน จึงเริ่มเก็บเกี่ยวได้ ฤดูกาลเก็บเกี่ยวปอ (ตัด) โดยปกติ จะเริ่มต้นตั้งแต่เดือนกันยายนเป็นต้นมา ซึ่งเป็นระยะที่ปอเจริญเติบโตเต็มที่ เส้นใยปอจะมีคุณภาพดี และประกอบด้วยขงนี้เป็นปลายฤดูฝนแหล่งน้ำทั่วไปยังมีน้ำอุดมสมบูรณ์ เหมาะสำหรับการแชและฟอกปอ

ชาวไร่จะตัดปอและเหลือปออีกส่วนหนึ่งไว้ เพื่อเก็บเมล็ดสำหรับใช้ในการทำพันธุ์ในปีต่อไป เมื่อชาวไร่ตัดปอแล้ว จะนำมามัดเป็นมัด ๆ เพื่อนำไปแชตามบ่อน้ำที่ขุดไว้หรือแหล่งน้ำสาธารณะทั่ว ๆ ไป การแชให้เปลือกเยื่อหุ้มเส้นใยเปื่อย ก็เพื่ออำนวยความสะดวก และต้องใช้เวลาประมาณ 15-20 วัน หากแชนานเกินไป เส้นใยปอ ก็จะเปื่อยขาดง่ายไม่เหมาะสำหรับนำไปใช้ เมื่อแชปอจนเยื่อหุ้มเส้นใยเปื่อยได้ที่แล้ว ชาวไร่จะนำปอขึ้นมาลอกเอาเส้นใยออกจากลำต้นของปอ แล้วฟอกล้างทำความสะอาด โดยวิธีฟาดเส้นใยปอในน้ำแรง ๆ ให้สิ่งสกปรกและเยื่อหุ้มเส้นใยปอที่แชจนเปื่อยนั้นหลุดจากเส้นใย เมื่อฟอกล้างทำความสะอาดเรียบร้อยแล้ว จึงรวบรวมเส้นใยปอนำไปตากตามราวที่จัดเตรียมไว้ เมื่อตากเส้นใยปอจนแห้งก็แล้วจึงนำมามัดรวมเป็นมัด ๆ ขนาดใหญ่เล็กตามความสะดวกในการขนส่ง เพื่อนำไปขายให้พ่อค้าต่อไป ในการรวบรวมปอที่ผลิตได้ชาวไร่จะมัดปอทุกชั้น และคุณภาพของปอที่ผลิตได้รวมในมัดเดียวกัน โดยไม่มีการแยกเส้นใยที่ขาวสะอาดไว้ต่างหาก จากปอที่มีสีคล้ำหรือฟอกไม่สะอาดซึ่งชาวบ้านเรียกว่าปอรวม (ปอคละ) ส่วนชาวไร่ที่มีความพิถีพิถันก็จะแยกปอคุณภาพดีไว้ต่างหากจากปอคุณภาพต่ำ เหตุที่ชาวไร่ไม่นิยมคัดแยกปอออกตามชั้นคุณภาพของปอ ก็เนื่องจากพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่นทำการรับซื้อกำหนดราคาปอในรูปปอรวม (ปอคละ) ถึงชาวไร่จะทำการคัดแยกปอตามชั้นคุณภาพก็ตาม พ่อค้า

1. สมาคมอุตสาหกรรมทอกระสอบไทย, อุตสาหกรรมปอและผลิตภัณฑ์ปอในประเทศไทย

กับซื้อในราคาที่ใกล้เคียงกับปกติ ซึ่งไม่คุ้มกับเวลาและแรงงานที่ชาวไร่ต้องเสีย
ไปในการคัดแยกเกรด

โรงงานทดสอบเคมิโซปอรวม (ปอคะ) เป็นวัตถุดิบในการผลิต โดย
นำเอาปอรวมมาตัดหัวปอออกแล้วคัดแยกปอออกตามชั้นคุณภาพเสร็จแล้ว จึงนำมาผสม
กับสัดส่วนที่เหมาะสม สำหรับการโซผลิตกัณฑ์แต่ละประเภทในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา
โรงงานทดสอบต้องเผชิญปัญหาอัตราค่าจ้างแรงงานสูง และปัญหาเกี่ยวกับแรงงาน
โรงงานทดสอบจึงหันมาใช้ปออัดเบลดแทนปอรวมซึ่งปอในรูปปออัดเบลด 1 สะควก
กว่าและสูญเสียน้อยกว่า และสามารถซื้อปอตามชนิดคุณภาพตามที่ต้องการได้ในปริมาณ
ที่แน่นอน นอกจากนี้การจัดสวนผสมก็ทำได้ง่ายกว่า และสะดวกกว่าการใช้ปอรวม

เส้นใยปอพอกที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตกระสอบประกอบด้วยปอหลายเกรด
รวมทั้งปอยุ่งและหัวปอ อัตราส่วนการใช้ปอเกรดต่าง ๆ สำหรับเป็นวัตถุดิบในการทอ
กระสอบมีดังนี้

ปอเกรด เอ	ประมาณร้อยละ	20
ปอเกรด บี	"	30
ปอเกรด ซี	"	25
ปอยุ่ง และหัวปอ	"	25
	รวม	100

ปริมาณการใช้ปอเป็นวัตถุดิบในการทอกระสอบได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็น
ได้จากในตารางที่ 1 ในปี 2507 มีการใช้ปอเพียง 11,050 เมตริกตัน และได้เพิ่ม
สูงขึ้นเป็น 192,153 เมตริกตันในปี 2517

ในปี 2517 นั้น โรงงานทดสอบได้ใช้ปอมากที่สุดแม้ในปี 2518 และ
ปี 2519 มีโรงงานเพิ่มขึ้นอีก 2 โรงงาน ก็ยังใช้ปอน้อยกว่าในปี 2517 จากตาราง
ที่ 1 จะเห็นว่าในปี 2517 นั้น โรงงานต่าง ๆ ใช้ปอเป็นวัตถุดิบในการผลิตถึง

1 ปออัดเบลดมาจากโรงงานอัดปอ เบลดหนึ่งหนัก 180 ก.ก. ขนาด

$49 \times 11 \times 18.5$ ลูกบาศก์นิ้ว

192,153 คัน ในปี 2518 มีโรงงานเพิ่มขึ้นอีก 1 โรง คือ บริษัทวอนท์ จำกัด รวมเป็น 11 โรง ใช้อุปกรณ์การผลิต 1,67,838 คัน และในปี 2519 มีโรงงานเพิ่มขึ้นอีก 1 โรง คือ บริษัทกระสอบสหกรณ์พืช รวมเป็น 12 โรง ใช้อุปกรณ์การผลิต 1,72,556 คัน เพิ่มขึ้นจาก ปี 2518 ร้อยละ 2.81

2.3 แรงงานที่ใช้ในโรงงานทอกระสอบ

โรงงานทอกระสอบเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตโดยใช้เครื่องจักรเป็นชุด ช่างต่าง ๆ ของการผลิตสืบเนื่องสัมพันธ์กัน และช่างจะใช้คนจำนวนมากอุตสาหกรรมทอกระสอบจึงเป็นแหล่งจ้างงานรายใหญ่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แรงงานในอุตสาหกรรมทอกระสอบได้เพิ่มขึ้นตลอดเวลาจาก 14,420 คน ในปี 2515 เป็น 15,600 คน ในปี 2516 เป็น 21,290 คน ในปี 2517 และเป็น 23,233 คน ในปี 2518 และ 28,273 คน ในปี 2519 (ตารางที่ 2) แรงงานส่วนใหญ่ที่ใช้เป็นผู้หญิง 90% ของแรงงานทั้งหมด แรงงานตามช่วงการผลิตต่าง ๆ นั้นแบ่งได้ดังนี้ คัดปอ, นวดปอ, คมเครื่องต่าง, คมเครื่องวัด, คมเครื่องปั่น, คมเครื่องกรอ และขั้วนเกลียว, คมเครื่องตี, คมเครื่องทอ, เย็บและอื่น ๆ แรงงานที่ใช้ในแต่ละช่วงคิดเป็นร้อยละได้ประมาณ

คัดปอ	7.46%	
นวดปอ	5.24%	
คมเครื่องต่าง	11.01%	
คมเครื่องวัด	5.29%	
คมเครื่องปั่น	14.95%	
คมเครื่องกรอและขั้วนเกลียว	12.74%	
คมเครื่องตี	4.30%	
คมเครื่องทอ	17.19%	
เย็บและอื่น ๆ	22.12%	100.3%

คนงานได้รับค่าจ้างแรงงานเป็นรายวัน วันหนึ่งจะทำงาน 8 ชั่วโมง ค่าจ้างแรงงานประมาณวันละ 15-25 บาทต่อวัน ค่าจ้างของคนงานจะแตกต่างกันตามอัตราแรงงานขั้นต่ำที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโรงงานที่อยู่ในเขตค่าแรงขั้นต่ำ คือ วันละ 25 บาท มี 2 โรงงาน คือ โรงงานกระสอบกระทรวงการคลัง และโรงงานกระสอบป่านกระทรวงอุตสาหกรรม

นอกจากจะได้อาหารเป็นรายวันแล้ว บางโรงงานยังมีเงินรางวัลจากการที่สามารถทำผลผลิตให้ได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อันเป็นแรงจูงใจให้คนงานเร่งรัดผลผลิตให้ไ้มากกว่ากำหนด และบางแห่งจะมีการตัดค่าจ้าง ถ้าไม่สามารถทำได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในระดั้ต่ำ นอกจากนี้แล้ว โรงงานบางแห่งยังมีที่ให้คนงานพักประจำในโรงงานและบางแห่งก็เป็นประเภทไปกลับ

วันและชั่วโมงทำงาน

วันทำงานและชั่วโมงทำงานของโรงงานทดสอบ แตกต่างกันไป ทั้งขึ้นอยู่กับภาวะของตลาดกระสอบและผลิตภัณฑ์ของตลาดทั้งภายในและนอกประเทศ และดูทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ หากมีอุปทานเต็มไปความต้องการมีมาก โรงงานจะเพิ่มมากขึ้น โดยการเพิ่มทั้งจำนวนวันทำงานและชั่วโมงทำงาน และความต้องการมีน้อย โรงงานก็จะลดปริมาณการผลิตลงโดยลดวันทำงานหรือชั่วโมงทำงานลง

วันทำงานของโรงงานทั้งหมดมีวันทำงานไม่เท่ากัน แต่โดยทั่วไปจะทำงาน 284-366 วันในหนึ่งปี จะแตกต่างกันตรงวันหยุด โรงงานรัฐวิสาหกิจหยุดวันอาทิตย์ และวันหยุดราชการตามปกติ ส่วนโรงงานเอกชน บางแห่งหยุดวันอาทิตย์ บางแห่งหยุดสัปดาห์เว้นสัปดาห์ แต่บางแห่งไม่มีวันหยุดในวันอาทิตย์ แต่หยุดในวันสำคัญแทน เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ ครุฑจีน เป็นต้น จะเห็นได้จาก ในปี 2517 บริษัทแหลมทองทำงาน 4 ผลัด วันละ 24 ชั่วโมง โรงงานกระสอบกระทรวงการคลัง ทำงาน 2 ผลัด วันละ 15.45 ชั่วโมง ในปี 2519 บริษัทแหลมทองยังคงทำงาน 4 ผลัด วันละ 24 ชั่วโมง แต่โรงงานกระสอบกระทรวงการคลังทำงาน 3 ผลัดวันละ 21.30 ชั่วโมง (จากตารางที่ 9)

2.4 การขยายตัวของกำลังการผลิต ประสิทธิภาพการผลิต

โรงงานทอกระสอบป่านมีเครื่องจักรที่สำคัญ 2 ส่วน คือ เครื่องปั่นค้าย และ เครื่องทอ เครื่องปั่น ไคแยกออกเป็น 2 ประเภทคือ เครื่องปั่นค้ายเส้นเล็ก (Light Yarn) และเครื่องปั่นค้ายเส้นใหญ่ (Heavy Yarn) สำหรับ เครื่องทอผากระสอบมี 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เครื่องแบบดั้งเดิม (Conventional หรือ Flat Loom), เครื่องทอแบบวันแม็ค (One Mack) เครื่องทอแบบ One Mack นี้ มีประสิทธิภาพการทอสูงกว่าเครื่องแบบดั้งเดิม, เครื่องทอแบบ Half Circular และเครื่องทอแบบ Tegard ซึ่งสามารถทอได้ครั้งละ 2 ผืนพร้อมกัน

นับตั้งแต่ปี 2496 เป็นต้นมา กำลังการผลิตของโรงงานทอกระสอบป่าน ได้ขยายเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ จากตารางที่ 10-15 จะเห็นได้ว่า ในปี 2514 นั้น โรงงานทอกระสอบทั้งหมดมีแกนปั่นค้ายทั้งสิ้น 34,004 แกน แยกเป็นเครื่องปั่นค้ายเส้นเล็ก 23,428 แกน และเครื่องปั่นค้ายเส้นใหญ่ 10,576 แกน ในปี 2517 โรงงานทอกระสอบมีแกนปั่นค้ายเพิ่มเป็น 49,442 แกน เป็นเครื่องปั่นค้ายเส้นเล็ก 23,882 แกน เครื่องปั่นค้ายเส้นใหญ่ 15,560 แกน ในปี 2518 นั้นมีเครื่องปั่นค้ายรวม 63,036 แกนผลิตได้ 158,506 ตัน ลดลงจากปี 2517 ซึ่งผลิตได้ 180,842 ตัน ลดลง 22,336 ตัน หรือร้อยละ 12.35 ทั้งนี้เนื่องจากลดชั่วโมงการทำงาน และปิดเครื่องจักรบางส่วน การหยุดงานของคนงาน อันเนื่องจากภาวะตลาดขบเซา และผลผลิตจากเครื่องปั่นในรอบปี 2519 เท่ากับ 166,424 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2518 ซึ่งผลิตได้ 158,506 ตัน เพิ่มขึ้น 7,908 ตันหรือร้อยละ 5 ทั้งนี้เนื่องจากมีโรงงานอื่น ๆ ลดการผลิตลง มีการเพิ่มวันหยุด และปิดเครื่องจักรบางส่วน ประสิทธิภาพการผลิตเฉลี่ยร้อยละ 68

2.5 ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตผลิตภัณฑ์ปอนั้น ประกอบด้วยต้นทุนประเภทต่าง ๆ ดังนี้คือ

ก. ต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าเสื่อมราคาของเครื่องจักรและโรงงาน เงิน
เดือนฝ่ายจัดการโรงงาน ดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าเบี้ยประกันภัย

ข. ค่าใช้จ่ายอำนวยการและการขาย ได้แก่ เงินเดือนฝ่ายจัดการ,
ค่าขนส่งสินค้า ค่าเช่าโกดัง ค่าใช้จ่ายพาหนะ ดอกเบี้ย-เงินทุนหมุนเวียน ค่าใช้
จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

ค. ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าวัตถุดิบ (ปอ) ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำมันเชื้อ-
เพลิง และไฟฟ้า ค่าเคมีภัณฑ์ ค่าอะไหล่ซ่อมแซมเครื่องจักร ค่าวัสดุของใช้สิ้นเปลือง

ง. ค่าภาษีการค้าและภาษีเทศบาล ร้อยละ 3.25 ของราคาขายปัจจุบัน
จะเห็นว่า ถ้าราคาของปัจจัยการผลิตต่าง ๆ คงถาวรเปลี่ยนไป ก็จะกระทบกระเทือน
ต่อต้นทุนการผลิต และกระทบต่อผลผลิตในที่สุด จากตารางที่ 16 จะเห็นว่า ต้นทุน
การผลิตที่จะกระทบกระเทือนต่อการผลิตมากที่สุด ก็คือ ต้นทุนวัตถุดิบ (ปอ) เพราะ
ว่า ต้นทุนค่าวัตถุดิบปอสูงราวครึ่งหนึ่งของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ในปี 2514 ต้นทุน
วัตถุดิบเป็นร้อยละ 50 ของต้นทุนทั้งหมด ปี 2515 ร้อยละ 60, ปี 2516 ร้อยละ
53 ปี 2517 ร้อยละ 43 เป็นต้น

ต้นทุนส่วนที่จะกระทบกระเทือนการผลิตรองลงมาคือ ต้นทุนคงที่ ซึ่งโดย
เฉลี่ยประมาณร้อยละ 30 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ส่วนที่เหลือจะเป็นต้นทุนผันแปร
อื่น ๆ ค่าใช้จ่ายอำนวยการและการขาย ค่าภาษีการค้าและภาษีเทศบาล

ฉะนั้น ถ้าปอมีราคาสูงขึ้น ก็จะกระทบกระเทือนต่อการผลิตเป็นอย่างมาก
และในปัจจุบัน โรงงานทอกระสอบกำลังประสบปัญหาในเรื่องนี้ เพราะผลผลิตปอ
ลดลงและราคาปอสูงขึ้น ประกอบกับค่าจ้างแรงงานก็สูงขึ้น เพราะภาวะค่าครองชีพ
สูงขึ้น ปี 2514 นั้น ค่าจ้างแรงงานสำหรับคนงานในโรงงานทอกระสอบเฉลี่ยประ-
มาณ 10-12 บาทต่อวัน ได้เพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ยประมาณ 18-20 บาทต่อวัน ในปี 2517

นอกจากนี้ ราคาอะไหล่และน้ำมันเชื้อเพลิง เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
ที่จำเป็นก็มีราคาสูงขึ้นมาก เช่น ราคา Batching Oil¹ เพิ่มจากลิตรละ

1 น้ำมันผสมพลงบนบ่อเพื่อให้อุ่น

2.06 บาท เป็นลิตรละ 5.06 บาท และ Emulsifier¹ เพิ่มจากลิตรละ 13.00 บาท เป็น 37 บาท เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น อันมีผลกระทบต่อการผลิต ซึ่งเป็นเหตุให้ทางโรงงานกระสอบขอขึ้นราคากระสอบ เพื่อโรงงานจะได้อยู่ได้ และเป็นเหตุให้ราคากระสอบได้เพิ่มขึ้นเรื่อยมา จากตารางที่ 16 นั้น ถ้าเทียบต้นทุนปี 2514 กับปี 2517 จะเห็นได้ว่า ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรเปลี่ยนไปมาก โดยเฉพาะต้นทุนวัตถุดิบ เพิ่มจาก 3.75 เป็น 4.22 บาท/ใบ และต้นทุนผันแปรอื่น ๆ เพิ่มจาก 0.75 เป็น 1.36 บาท/ใบ ซึ่งในส่วนนี้ คงจะรวมค่าแรงงานที่เพิ่มขึ้น และราคาน้ำมันเชื้อเพลิง และเคมีภัณฑ์ด้วย เมแต่ต้นทุนคงที่ก็จะเพิ่มขึ้นจาก 1.94 เป็น 2.84 เมื่อรวมทั้งหมดแล้วทำให้ต้นทุนการผลิตต่อใบเพิ่มขึ้นจาก 7.44 บาท/ใบ ในปี 2514 เป็น 9.60 บาทต่อใบในปี 2517

อย่างไรก็ตาม ต้นทุนการผลิตกระสอบที่แสดงในตารางที่ 16 เป็นต้นทุนที่ทางสมาคมทอกระสอบได้แสดงต่อกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งอาจไม่ใช่ต้นทุนที่แท้จริง เพราะถ้าเทียบราคาขายส่งกับต้นทุนแล้วจะเห็นว่า ทางโรงงานทอกระสอบจะได้กำไรเพียงเล็กน้อย และในบางปีจะขาดทุน ซึ่งถ้าพิจารณาให้ละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ในการคำนวณต้นทุนราคากระสอบนั้น ราคาปอที่นำมาใช้คำนวณ อาจจะต่ำกว่าที่แสดงไว้ ราคาปอที่แสดงนั้น เป็นราคาปอเฉลี่ย แต่โรงงานส่วนใหญ่จะซื้อปอ ในระยะปอเริ่มออกสู่ตลาด ประมาณเดือน กันยายน-ตุลาคม ซึ่งราคาปอจะต่ำกว่า ราคาปอเฉลี่ย ฉะนั้น ต้นทุนในส่วนที่เป็นต้นทุนวัตถุดิบ (ปอ) ก็จะลดลง เมื่อรวมต้นทุนทั้งหมดที่ออกมาแล้ว ก็จะต่ำกว่าที่แสดงไว้ ซึ่งจะทำให้ทางโรงงานมีกำไรบางพอสมควร

2.6 ราคาและกำไรต่อใบในการผลิตกระสอบ

ราคาขายส่งกระสอบนั้น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ แต่ไม่มากนัก ทั้งนี้อาจ

---

1 น้ำมันผสมพ่นลงบนปอเพื่อให้ปอนุ่ม

เป็นเพราะว่า ทางราชการยังควบคุมดูแลอยู่ ในตารางที่ 17 นั้น ตั้งแต่ปี 2513 เป็นต้นมา ราคาได้สูงขึ้นเรื่อย ๆ จากโบละ 7.19 บาท ในปี 2513 เป็น 7.79 บาท/โบละ 9.50 บาท/โบละ 10.50 บาท/โบละ ในปี 2514, ปี 2518 และปี 2519 ตามลำดับ เพื่อเปรียบเทียบราคาขายส่งกับต้นทุน ในตารางที่ 16 ทางโรงงานได้กำไรเพียงเล็กน้อย ในปี 2514 กำไร 0.35 บาทต่อโบละ ในปี 2515 ขาดทุน 0.12 บาท/โบละ ในปี 2516 กำไร 1.37 บาท/โบละ ในปี 2517, และ 2518 ขาดทุน และในปี 2519 กำไร 1.09 บาท/โบละ แต่ถ้านำราคาขนส่ง ราคาส่งออกต้นทุน มาคำนวณเปรียบเทียบกำไรขาดทุนแล้วจะเห็นว่า โดยส่วนรวมแล้วจะได้กำไร ทั้งจะพิจารณาได้จากตารางที่แสดงข้างล่างนี้

พิจารณาเปรียบเทียบกำไรขาดทุนในการผลิตและจำหน่ายกระสอบปี 2514-2519

ปี	ปริมาณการส่งออก (ลานโบละ)	ราคาส่งออก (บาท/โบละ)	มูลค่า (ลานบาท)	ปริมาณการใช้ในประเทศ (ลานโบละ)	ราคาขายส่ง (บาท/โบละ)	มูลค่า (ลานบาท)
2514	34.07	6.32	215.34	29.53	7.79	230.04
2515	23.52	8.61	204.47	58.06	9.17	532.41
2516	57.93	8.37	485.-	49.07	9.35	458.80
2517	71.42	10.07	719.34	72.88	9.50	692.36
2518	52.53	10.61	557.34	75.63	9.50	718.49
2519	56.53	10.43	589.37	79.32	10.50	832.86

ปี	ปริมาณการผลิต(ล้านใบ) (ปริมาณส่งออก ปริมาณ การใช้ในประเทศ)	มูลค่า (ล้านบาท)	ต้นทุนการผลิต (บาท/ใบ)	ต้นทุนการผลิต ทั้งหมด (ล้านบาท)	กำไร/ ขาดทุน (ล้านบาท)
2514	63.60	445.38	7.44	473.18	-27.80
2515	81.58	734.88	9.29	757.87	-22.99
2516	107.-	943.80	7.98	853.86	89.94
2517	144.30	1,411.70	9.60	1,385.28	26.42
2518	128.16	1,275.83	9.68	1,240.59	35.24
2519	135.85	1,422.23	9.61	1,305.52	116.71
รวม	660.49	6,233.82		6,016.30	217.52

ตารางเปรียบเทียบกำไรขาดทุนจากการจำหน่ายในประเทศและการส่งออก
ปี 2514-2519

ปี	ปริมาณการใช้ในประเทศ (ล้านบาท)	มูลค่า(ล้านบาท)	ต้นทุน(ล้านบาท)	กำไร/ ขาดทุน (ล้านบาท)
2514	29.53	230.04	219.70	10.34
2515	58.06	532.41	539.38	-6.97
2516	49.07	458.80	391.58	67.23
2517	72.88	692.36	699.64	-7.28
2518	75.63	718.49	732.09	-13.61
2519	79.32	832.86	762.26	70.60
รวม	3,640.49	3,464.96	3,344.65	120.31

ปี	ปริมาณการส่งออก (ล้านบาท)	มูลค่า(ล้านบาท)	ต้นทุน(ล้านบาท)	กำไร/ ขาดทุน (ล้านบาท)
2514	34.07	215.34	253.48	-38.14
2515	23.52	202.47	218.50	-16.03
2516	57.93	485.00	462.28	22.72
2517	71.42	719.34	685.63	33.17
2518	52.53	557.34	508.49	48.85
2519	56.53	589.37	543.25	46.12
รวม	296.-	2,768.86	2,671.63	97.23

จากตารางเปรียบเทียบดังกล่าวจะเห็นได้ว่า โดยส่วนรวมแล้วโรงงานทอกระสอบจะได้กำไร ทั้งนี้เพราะว่า ในปีที่ขาดทุนนั้นขาดทุนจำนวนน้อย และในปีที่ได้กำไร, ได้กำไรมากจนสามารถครอบคลุมในส่วนที่ขาดทุนได้ เช่น จากการจำหน่ายในประเทศ นั้น ในปี 2515 ขาดทุน 6.97 ล้านบาท พอปี 2516 กำไร 67.23 ล้านบาท และในปี 2517 ปี 2518 ขาดทุน 7.28 ล้านบาท 13.61 ล้านบาท ตามลำดับ แต่ในปี 2519 ได้กำไรถึง 70.60 ล้านบาท เป็นต้น

2.7 สรุป

โดยสรุปในบทนี้ จะเห็นว่า ทั้งวัตถุดิบปอ แรงงาน เครื่องจักร ต้นทุนการผลิต และราคาขายกระสอบ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้ผลิต ผลิตมากน้อยเพียงใด

วัตถุดิบปอนั้น สำคัญต่อการผลิต ในแง่ที่ว่า เป็นวัตถุดิบสำคัญที่จะใช้ผลิตกระสอบ ต้นทุนการผลิตเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ผลิตจะต้องคำนึงถึง ในด้านต้นทุนการผลิตนี้ ราคาปอ เป็นต้นทุนที่มีผลกระทบต่อกำไรของผู้ผลิตเป็นอย่างมาก เพราะवारรอยละ 50

ของต้นทุนทั้งหมดคือราคาขายส่งปอถารราคาปอคำ จะทำให้ต้นทุนในการผลิตต่ำ ผู้ผลิต
จะใ้ใครเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ผลิตต้องการผลิตมากขึ้น

ราคาขายส่งกระสอบ เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ต่อการที่ผู้ผลิตจะตัด
สินใจผลิต ถารราคาสูง ผู้ผลิตก็จะผลิตมาก และถารราคาต่ำปริมาณการผลิตก็จะลดลง
ตามไปควย

ในการสร้างแบบจำลอง อุปทานผลิตภัณฑ์ปอนั้น ก็สร้างขึ้นมาจากปัจจัย
ต่าง ๆ เหล่านี้ แล้วหาคาทงสถิติ เพื่อตัดสินใจว่า ปัจจัยดังกล่าวมีส่วนกำหนด
อุปทานผลิตภัณฑ์ปอเพียงใด แบบจำลองอุปทานในบทที่เกี่ยวกับการสร้างแบบจำลอง
และการวิเคราะห์ จึงเป็นว่าอุปทานผลิตภัณฑ์ปอ จะมีความสัมพันธ์กับผลผลิตปอ
ราคาขายส่งปอ ราคาขายส่งกระสอบทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ส่วนแรงงานที่ใช้ในโรงงานทอกระสอบ รวมทั้งเครื่องจักร และประสิทธิ-
ภาพในการผลิตนั้น แมว่าจะเป็ปัจจัยในการผลิตอย่างหนึ่ง แต่เนื่องจากว่าประเทศ
ไทย เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา มีแรงงานมาก ดังนั้น แรงงานจะเป็นเพียงปัจจัยใน
การผลิตอย่างหนึ่ง แต่จะไม่เป็นตัวกำหนดว่าผู้ผลิตจะผลิตมากน้อยเพียงใด และเช่น
เดียวกับเครื่องจักร โรงงานต่าง ๆ ยังไม่ใช้เครื่องจักรเต็มที่ ดังนั้น ส่วนนี้จึงยัง
ไม่มีส่วนกำหนดปริมาณการผลิตเท่าใด

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมทอกระสอบนี้ แมว่า ลักษณะตลาดจะเป็นตลาด
ผู้ขายน้อย ที่มีการตกลงกันระหว่างผู้ขาย (Complete Oligopoly) ซึ่งมี
ลักษณะคล้ายตลาดผู้ขายคนเดียวมาก เมื่อคำนึงถึงฐานะของผู้บริโภค เพราะผู้ขาย
ในอุตสาหกรรมตกลงกันขายในราคาเท่าใด หรือจำนวนมากน้อยเพียงใดก็ได้ แต่
รัฐบาลก็ได้เข้าควบคุมทางอ้อมคือ การที่จะขึ้นราคากระสอบ จะต้องให้ทางกระทรวง
พาณิชย์อนุญาตก่อน ทั้งนี้ เพราะรัฐบาลเห็นว่า เป็นอุตสาหกรรมที่มีผลผลิตที่จำเป็น
ต่อสินค้าเกษตร จึงหาทางควบคุมเพื่อไม่ให้ผู้ผลิต เอาเปรียบผู้บริโภคมากเกินไป
ดังนั้น การกำหนดราคาของผู้ผลิตจึงมีของเขตจำกัด ราคากระสอบจึงไม่เป็นตาม
กฎอุปสงค์และอุปทาน และราคาก็ไม่ได้เป็นตามลักษณะของตลาดผูกขาดที่ผู้ผลิตจะ
กำหนดราคาอย่างไรก็ได้ แล้วแต่ผู้ผลิตจะตกลงกัน